

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

и

ЕВРОПСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ЈАВНО ПРАВО

МЕЂУНАРОДНИ САВЕЗ ПРАВНИКА

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО

СРПСКО УДРУЖЕЊЕ ЗА КРИВИЧНОПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

ИНСТИТУТ ЗА КРИМИНОЛОШКА И СОЦИОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

ЗБОРНИК РАДОВА

„Право између стварања и тумачења“

Том II

COLLECTION OF PAPERS

“Law Between Creation and Interpretation“

Vol. II

XI Научни скуп поводом Дана Правног факултета,
Међународни научни скуп
одржан 5. новембра 2022. год. на Палама

УДК 34(082)

ISBN 978-99938-57-74-7

Источно Сарајево, 2023. год.

Доц. др Тамара Ђурђић-Милошевић

Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

Проф. др Новак Крстић

Правни факултет Универзитета у Нишу

НЕКА СПОРНА ПИТАЊА КОД ПОКЛОНА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ*

*Поклон за случај смрти специфичан је правни институт који је будио пажњу правничке јавности од настанка па до данас, пре свега због своје сложене правне природе. Његова правна природа разнолико је опредељивана кроз правну историју, од добродиног и једнострано опозивог располагања за случај смрти, хибридног института са мешовитом правном природом који се налазио између легата и уговора, до својеврсног модалитета уговора о поклону (*donatio post mortem*). И поред дуге правне традиције и заступљености у пракси, овај институт није правно нормиран позитивним прописима. Отуда произлази и значај његовог правног сагледавања *de lege lata*, *de lege ferenda*, пре свега у циљу одређивања његовог места у правном систему Републике Србије. У том контексту значајно је и расветљавање његове правне природе, која даље имплицира питање раграничења правних послова за живота и за случај смрти, као једног од најзначајнијих питања уговорног наследног права.*

Кључне речи: Правни посао *inter vivos*; Правни посао *mortis causa*; *Donatio post mortem*; *Donatio mortis causa*; Уговор о поклону; Легат.

Тамара Ђурђић-Милошевић, *tdjurdjic@jura.kg.ac.rs*.

Новак Крстић, *novak@prafak.ni.ac.rs*.

* Рад је настао као резултат финансирања од стране Министарства науке технолошког развоја и иновација Републике Србије, према уговору евиденциони број 451-03-47/2023-1/200120 од 03. 02. 2023. године.

1. УВОД

Уговор о поклону за случај смрти специфичан је правни институт који је будио пажњу правничке јавности од настанка па до данас, због своје сложене правне природе. Развој овог института био је динамичан, те се кроз историју јављао у различитим појавним облицима који су били опредељени практичним потребама друштва у датом историјском, политичком, економском контексту. Тако се у својој правној генези кретао од добротине и једнострано опозивог располагање за случај смрти, преко својеврсног модалитета уговора о поклону (*donatio post mortem*), до хибридног института са мешовитом правном природом који се налазио између легата и уговора. Овај институт има дугу правну традицију у српском праву, почев од Номоканона Светог Саве, преко Српског грађанског законика из 1844. године, до данашњих дана.

У послератном периоду постојао је правни вакуум у погледу његовог регулисања, с обзиром на то да није био уређен нити наследноправним, нити облигационоправним прописима, иако је у правној доктрини било иницијативе за његовом реafirмацијом.¹ Значајан корак у правцу његове реafirмације учињен је у Нацрту грађанског законика Републике Србије, где редактори предлажу специфичан модалитет његовог уређења, нарочито у погледу својства опозивности.

У упоредном праву такође су заступљена најразличитија решења у погледу нормирања уговора о поклону за случај смрти, од његове квалификације као уговорног располагања за случај смрти, преко уговора облигационог права модификованог одложним роком, па до оних правних система који предвиђају оба ова вида његовог манифестовања. Пошто се у неким правним системима овај уговор поистовећује са уговором о наслеђивању, питање његовог регулисања од посебног је значаја за сферу уговорног наследног права која је последњих деценија у развоју, те се отварају бројна питања од значаја за реализацију аутономију воље у грађанском праву.

2. ПОКЛОН ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Уколико се посматра развојни пут поклона за случај смрти кроз историју, може се закључити да је он на неки начин представљао гранични институт облигационог и наследног права, због чега су у правној теорији била заступљена различита схватања о његовој правној природи.

¹ М. Константиновић, *Облигације и уговори: Скица за Законик о облигацијама и уговорима*, Службени лист СРЈ, Београд 1969, 157.

Поклон за случај смрти најпре је био уређен као располагање блиско завештању, јер је чињен услед конкретне опасности од наступања смрти поклонодавца. Дакле, чињеница смрти имала је конститутивни значај за наступање пуног правног дејства овог правног посла, које се огледало у томе да је поклонопримац наступањем смрти постајао и коначни власник поклоњене ствари коју је тренутком закључења уговора добио у „привремену“ својину.² У супротном, уколико би се десило да смрт поклонодавца није наступила или је пре поклонодавца преминуо поклонопримац, уговор је могао бити опозван и поклонодавац је могао тражити повраћај поклоњене ствари. Дакле, полазило се од становишта да мотив за закључење овог уговора није да се одмах бесплатно увећа имовина поклонопримца (као код обичног поклона), јер поклонодавац није желео да се својина на поклоњеној ствари пренесе трајно, осим за случај његове смрти. Дакле, основни мотив за закључење овог правног посла произлазио је из конкретне смртне опасности – *periculum imminente* (што је овај уговор приближавало ванредној завештајној форми). У класичном периоду овај уговор је закључиван и када није постојала конкретна смртна опасност, где је присутно било само размишљање о наступању смрти у перспективи – *solo cogitatione mortalitatis*.³

На свом развојном путу, поклон за случај смрти све више се приближавао легату, да би за време Јустинијана ови институти били у потпуности изједначени, што је имало утицаја на савремено грађанско право и даље правно уобличавање овог института. Тако је у Српском грађанском законнику из 1844. год. поклон за случај смрти био уподобљен са легатом (чл. 568 СГЗ – „поклон за случај смрти учињени сматра се као легат или испорука, и по томе ће се судити“),⁴ да би у послератном периоду остао изван правне регулативе, иако је представљао допуштен правни посао.

Једини значајнији покушај у правцу његовог нормативног уобличавања у овом периоду учињен је од стране професора Михаила Константиновића у *Скици за Законик о облигационим односима и уговорима* који је предвидео његово нормирање у оквиру одељка о поклонима. Решење у Скици специфично је по томе што одступа од основних обележја класичног уговора о поклону и начела опозивности као темељног начела уговорног права. Оваквим концептом била су помирена два супротстављена схватања: предратно схватање овог инсти-

² Д. Панџић, *Donatio mortis causa – римско право и српско право*, докторска дисертација, Правни факултет у Крагујевцу, Крагујевац 2014, 51 и 52.

³ Улријан – Д. 39, 6, 29, Д. Панџић, 55.

⁴ *Грађански законик за Краљевину Србију*, средно Иван Д. Пековић, Београд 1939, 245.

тута као института блиског легату (како је предвиђао Српски грађански законик), и послератног уврженог мишљења да поклон за случај смрти не представља ништа друго до модалитет класичног уговора о поклону, који је модификован одложним роком. Одложни рок (неодређеног трајања) – *dies incertus-incertu quando*⁵ истицао је у тренутку смрти поклонодавца, када долази до преноса права својине са поклонодавца на поклонопримца. Дакле, модификација овог уговора огледа се кроз посебну погодбу да ће предмет уговора бити предат поклонопримцу након смрти поклонодавца.

3. ПРАВНА ПРИРОДА ПОКЛОНА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ

Концептуални приступ поклону за случај смрти и његово појмовно одређење предуслов су за анализу и тумачење законске регулативе и разумевање његове правне сврхе.⁶ Различити концепти његовог регулисања у упоредном праву детерминисани су специфичном правном природом, те су се услед различитих друштвених, економских и политичких околности ови концепти мењали. Као основно, јавило се питање да ли је овај уговор институт облигационог права, односно модалитет поклона *inter vivos*, или институт код којег преовладава наследноправна природа, или је пак реч о правном хибриду између уговора и легата, који инкорпорира наследноправне и облигационоправне елементе?

3.1. Поклон за случај смрти као легат

Поклон за случај смрти који је познавало римско право представљао је доброчино, једнострано опозиво располагање за случај смрти.⁷ Да би овај поклон произвео правно дејство, било је неопходно да поклонопримац надживи поклонодавца, што значи да је смрт поклонопримца имала конститутивни значај за пуноважност овог правног посла.⁸ Уколико би се десило да смрт поклонопримца наступи пре смрти поклонодавца, поклон би престао да производи дејство, на исти начин на који пада легат у случају смрти легатара.

Мотив поклонодавца да располаже путем поклона за случај смрти подудара се са мотивом тестатора приликом тестаментарног распола-

⁵ Н. Стојановић, *Наследно право*, Ниш 2011, 236.

⁶ R. Zimmermann, "Testamentary Formalities in Germany", *Comparative Succession Law, Volume I, Testamentary Formalities*, (eds. K.G.C. Reid, M.J. De Waal, R. Zimmermann), University Press, Oxford 2011.

⁷ Д. Пантић, „Поклон за случај смрти у српском праву *de lege ferenda* – допринос професора Михаила Константиновића“, *Бранич* 1-4/2017, 26.

⁸ *Ibid.*, 813.

гања, односно остављања легата, а то је да предметна имовина након наступања смрти неког лица не припадне његовим законским наследницима, већ поклонопримцима, односно испорукопримцима код легата. Сличност са легатом огледа се и у својству опозивости, јер је *donation mortis causa* римског права могао да буде опозван слободном вољом поклонодавца, баш као што легат може бити опозван једностраном изјавом воље тестатора, у целини или делимично.⁹ Он се не може одрећи права да опозове испоруку, нити се може уговором обавезати да је опозове, или не опозове.¹⁰

До концептуалног приближавања ових видова имовинског располагања долази у класичном праву, да би у периоду Јустинијана дошло до формалног изједначавања легата и поклона за случај смрти. Ова тенденција наставља се и у модерном праву, где се сличност ових института огледа првенствено у истоветној каузи, а то је да се бесплатно увећа имовина поклонопримца, односно легатара.¹¹ Тако се у аустријском праву поклон за случај смрти може учинити у форми легата ако су испуњене све формалне и материјалноправне претпоставке које су предвиђене за овај вид располагања, као што су постојање тестаментарне способности поклонодавца, способност наслеђивања поклонопримца, те одговарајућа форма предвиђена за легат.¹²

3.2. Поклон за случај смрти као уговор облигационог права

Поклон за случај смрти у домаћој правној доктрини претежно се разматра као модалитет уговора о поклону *inter vivos*. Реч је о „уговору насталом сагласношћу воља поклонопримца и поклонодавца, где се предаја предмета поклона одлаже до смрти поклонодавца“. Као и сваки уговор, и овај настаје сагласношћу изјављених воља уговорних страна које су уговором везане од тренутка постизања сагласности. То је добротин, једнострано обавезујући, формалан правни посао, чија кауза је *animus donandi* – намера бесплатног давања. Основна разлика у односу на класичан уговор о поклону је у томе што се дејство уговора о поклону одлаже до тренутка смрти поклонодавца, када поклоњена ствар прелази на поклонопримца. У теорији се истиче да погодба о предаји ствари поклонопримцу након смрти поклонодавца

⁹ Н. Стојановић, 260.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ Вид. М. Ђурђевић, „Уговор о поклону за случај смрти“, *Зборник Правног факултета у Новом Саду* 1/2011, 236.

¹² Поклон за случај смрти у аустријском праву може имати и форму уговора, уколико су испуњени, осим општих услова за пуноважност уговора о поклону, и посебни услови предвиђени за ову врсту уговора. (М. Ђурђевић, 247).

има карактер одложеног рока, а не конститутивни значај,¹³ што значи да у случају да смрт поклонопримца претходи смрти поклонодавца, обавеза предаје поклоњене ствари остаје, тј. право наследника поклонопримца да потражују предају поклоњене ствари.¹⁴ На овој аргументацији се темељи став дела домаће правне доктрине да се уговор о поклону за случај смрти треба сматрати као модалитет уговора о поклону *inter vivos*, тј. *donatio post mortem*.¹⁵ У том смислу, на њега се примењују уговорна правила која се примењују на класични поклон, укључујући и она правила која се примењују на отказивање. Дакле, и у овом случају примењује се принцип неопозивости уговора о поклону, осим у случајевима предвиђеним законом када се класични поклон може опозвати (у случају сопственог осиромашења и незахвалности поклонопримца).

Закључењем уговора о поклону за случај смрти заснива се облигациони однос између поклонопримца и поклонодавца, тако да након смрти поклонодавца, поклонопримац има право протраживања по основу овог уговора, а не само пуку наду или очекивање (као што је случај код завештања са наследницима). Како чињеница смрти поклонодавца нема конститутивни значај код поклона за случај смрти посматраног као *donatio post mortem*, а не као *donatio mortis causa* римског права, у случају раније смрти поклонодавца у односу на поклонопримца, право протраживања по основу овог уговора прелази на наследнике поклонопримца.¹⁶

3.3. Поклон за случај смрти као уговор о наслеђивању

У правној теорији могу се срести мишљења да је поклон за случај смрти претеча уговора о наслеђивању. Наиме, када је римско право забранило чињење обичних поклона између супружника, супружници су почели да закључују *donatio mortis causa* под истим условима као и остала лица, тако да се поклон за случај смрти посматрао у ширем смислу, као вид стицања наследства.¹⁷ Пред крај прошлог века, у француској правној доктрини заузет је став да у одсуству одговарајућих наследноправних уговора, циљ уговорног наслеђивања могао је

¹³ Решење Врховног суда Хрватске Гж. 281/67 од 16. фебрура 1967 (Збирка судских одлука, књ. 12, св. 1, 17, стр. 38).

¹⁴ М. Ђурђевић, 250.

¹⁵ *Ibid.*, 251.

¹⁶ Б. Визнер, *Грађанско право [у теорији и пракси]*, Службени лист, Београд 1962, 1109.

¹⁷ М. Станковић, *Уговорно наслеђивање између супружника*, докторска дисертација, Правни факултет у Београду, Београд 2015, 35.

бити постигнут са *donatio mortis causa*, ако је истовремено била уговорена и неопозивост поклона.¹⁸

У појединим савременим правним системима, где је уговорно наслеђивање дозвољено, али и у неким у којима је забрањено, уговор о поклону за случај смрти сматра се уговором *mortis causa*. Тако, нпр. у швајцарском праву где је уговорно располагање за случај смрти допуштено, правила која се односе на уговор о наслеђивању примењују се на поклон за случај смрти.¹⁹ У француском праву уговор о поклону за случај смрти није допуштен јер се сматра врстом уговора о наслеђивању, те потпада под забрану уговорног располагања будућим наследством која је прокламована у француском праву.²⁰ Изузеци су када се располагање врши између супружника, у корист трећег (нпр. заједничког детета).²¹

Оно што се може уочити је да је правна природа ова два уговора детерминисана значајем чињенице смрти за њихову пуноважност.²² Ако се као полазиште узме чињеница да смрт поклонодавца има конститутивни значај код *donatio mortis causa*, онда је подударане овог уговора са уговором о наслеђивању очигледно, с обзиром на то да се правно дејство оба правна посла везује за чињеницу смрти (поклонодавца, односно уговорног оставиоца). Отуда оба правна посла имају исту каузу, а уколико би се уговор о наслеђивању закључио као добротин правни посао,²³ тим пре би дошло до преклапања каузе у потпуности, јер би се она огледала у бесплатном увећању имовине бенефицијара (поклонопримца, односно уговорног наследника). Тако нпр. у француском праву модалитети уговора о наслеђивању имају искључу-

¹⁸ M. Peter, *Etude sur le pacte successoral - these de doctorat* (Geneve: Universite de Geneve, 1897), 14, fn 2.

¹⁹ М. Ђурђевић, 242.

²⁰ *Ibid.*, 245.

²¹ Also, the French Civil Code restricts the area of ‘institutions contractuelles’ only to the realm of donations in relation to the marriage, made between future spouses before the marriage (article 1082 of the French Civil Code) or by a third party to the future spouses (article 1093 of the French Civil Code), or between spouses during marriage (article 1096 of the French Civil Code)., C. Cocrea, “A comparative inquiry into the legal regime of mortis causa donations in some continental-european and common law legal systems”, International conference Knowledge based organization, 2105, 420.

²² C. Zoltan, „The Law of Succession in Hungary“, *The Law of succession: Testamentary Freedom, European Perspectives*, ed. Esther Arroyo and Miriam Anderson, Barcelona 2011, 189.

²³ Вид. Т. Ђурђић-Милошевић, *Ограничења слободе завештајних располагања*, докторска дисертација одбрањена на Правном факултету у Крагујевцу, Крагујевац 2018, 253.

чиво добротин карактер, с обзиром на то да се овај вид располагања сматра поклоном будуће ствари.²⁴

4. ПОКЛОН ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ У НАЦРТУ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Од самог настанка поклона за случај смрти, опозивост се сматрала његовим основним својством, као што је било предвиђено и у Српском грађанском закону (чл. 566), а по аналогији, то је важило и за *donatio mortis causa римског права*.²⁵ У послератном периоду постало је доминантније доктринарно схватање о уговорној природи поклона за случај смрти, што је подразумевало и другачија обележја овог правног посла која су својствена уговорима облигационог права, међу које спаде и својство неопозивости.²⁶ У том смислу занимљиво је поменути Скицу проф. Константиновића у којој се одступа од основних правила уговорног права у погледу опозивости, јер је предвиђено да поклонодавац може по својој вољи раскинути поклон за случај смрти.²⁷

Решење из Скице професора Михаила Константиновића послужило је као узор за нормирање овог института и у Нацрту грађанског законика РС у којем оно ипак није доследно преузето (спроведено). Сама формулација у законском тексту да „Поклонодавац може да раскине по својој вољи уговор о поклону за случај смрти поклонопримца, а располагање предметом таквог уговора, било правним послом међу живима, било правним послом за случај смрти, сматра се раскидањем уговора у погледу поклоњених предмета обухваћених располагањем“ уноси правну недоумицу да ли је у питању опозив правни посао без обзира на то да ли је поклонодавац најживео поклонодавца (као што је то био случај у Скици), или се ово овлашћење опозивости везује искључиво за ранију смрт поклонопримца у односу на поклонодавца? У првом случају, овај уговор се приближава легату, односно располагању за случај смрти и поприма карактер *donatio mortis causa* у римском праву. У другом случају, био би мешовите правне природе – до тренутка смрти поклонопримца имао би облигационоправно дејство, а од тренутка смрти наследноправно.

²⁴ М. Ђурђевић, 245.

²⁵ „Whoever makes a gift can no longer take it back except for special cases.”

²⁶ С. Перовић, *Облигационо право*, Београд 1986, 608. Према општим правилима, уговор о поклону се може раскинути споразумно, или пак једнострано од стране поклонодавца из разлога незахвалности поклонопримца и осиромашења поклонодавца.

²⁷ М. Константиновић, 157.

Ако је основна идеја редактора Нацрта грађанског законика била да уговор о поклону за случај смрти буде еластично уређен тако да се може прилагодити промењеним околностима, онда се оваква интенција може оценити позитивно, али се замагљује слика о циљу нормирања овог института, и његовој правој суштини. Поставља се питање да ли је сврха оваквог нормирања била да се нагласи значај чињенице смрти поклонодавца пре поклонопримца за пуно дејство овог правног посла, и самим тим нагласи његов наследноправни карактер, или је пак циљ био да се акценат стави на његов *intuitu personae* карактер, што остаје нејасно.

5. ЗАКЉУЧАК

Чини се да је правна природа овог института одређена *значајем чињенице смрти поклонодавца* за пуноважност овог правног посла и његове квалификације као каузе овог правног посла/или рока до чијег протека је одложено дејство овог уговора. Други критеријум одређивања правне природе је опозивост која усмерава његову правну природу више ка наследноправној или неопозивост која га усмерава ка облигационоправној природи. У том смислу, својство опозивости може се узети као кључна тачка разграничења правних послова *inter vivos* и *mortis causa*, општено посматрано.²⁸

Оно што је извесно јесте заступљеност у правном промету све флексибилнијих инструмената располагања како имовином *inter vivos*, тако и *mortis causa*, који су настали као одговор на потребе праксе, а који комбинују елементе различитих правних послова. Тако, наследно право карактеришу уговор о наслеђивању, уговор о легату и други наследноправни уговори, који су у функцији флексибилнијег планирања наслеђивања, а ту би се могао сврстати и уговор о поклону за случај смрти. Дакле, они правни системи који допуштају уговор о поклону за случај смрти, нормирају овај институт као вид уговорног располагања *mortis causa* и подводе га под правила уговора о наслеђивању, односно уговора о легат (што и не чуди, с обзиром на то да је уговор о поклону за случај смрти претеча уговора о наслеђивању). Оваква тенденција стварања хибридних института који инкорпоришу и наследноправне и облигационоправне компоненте говори у прилог тезе да се јасна граница између правних послова *mortis causa* и *inter vivos* на основу типичних обележја правних послова, у појединим случајевима, не може јасно одредити.

²⁸ V. Radović, *Razvitak i pravna problematika darovanja*, doktorska disertacija, Pravni fakultet, Zagreb 1979, 150.

Уколико би се прихватила могућност правног егзистирања једног оваквог *sui generis* правног посла, онда оваква дилема остаје беспредметна (при чему је свакако важно дефинисати каузу правног посла, и правни циљ нормирања института). Наравно, овакво промишљање не треба да води брисању граница између правних послова *inter vivos* и *mortis causa*, који би свакако требало да задрже своју правну суштину. Оно што је циљ оваквог промишљања јесте да се укаже на потребу измене постојећих парадигми да је уговорно располагање искључиво *inter vivos*, а да се завештање поистовећује са располагањем *mortis causa*. Крајњи циљ ове доктринарне расправе требало би да буде усмерен ка ширењу аутономјије воље као темељног начела савременог грађанског права.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. Socrea, Codrin, “A comparative inquiry into the legal regime of mortis causa donations in some continental-european and common law legal systems“, International conference Knowledge based organization, 2015.
2. Ђурђевић, Марко, „Уговор о поклону за случај смрти“, *Зборник Правног факултета у Новом Саду* 1/2011.
3. Ђурђић-Милошевић, Тамара, *Ограничења слободе завештајних располагања*, докторска дисертација одбрањена на Правном факултету у Крагујевцу, Крагујевац 2018.
4. *Грађански законик за Краљевину Србију*, средно Иван Д. Пековић, Београд 1939.
5. Константиновић, Михаило, *Облигације и уговори: Скица за Законик о облигацијама и уговорима*, Службени лист СРЈ, Београд 1969.
6. Пантић, Д., „Поклон за случај смрти у српском праву *de lege ferenda* – допринос професора Михаила Константиновића“, *Бранич*, 1-4/2017.
7. Пантић, Драган, *Donatio mortis causa – римско право и српско право*, докторска дисертација, Правни факултет у Крагујевцу, Крагујевац 2014.
8. Перовић, Слободан, *Облигационо право*, Београд 1986.
9. Peter, Marc, *Etude sur le pacte successoral - these de doctorat*, Universite de Geneve, Geneve 1897.
10. Radovčić, Vesna, *Razvitak i pravna problematika darovanja*, doktorska disertacija, Pravni fakultet, Zagreb 1979.
11. Rješanje Vrhovnog suda Hrvatske Gž. 281/67 od 16. februara 1967 (Zbirka sudskih odluka, knj. 12, sv. 1, 17).
12. Станковић, Милош, *Уговорно наслеђивање између супружника*, докторска дисертација, Правни факултет у Београду, Београд 2015.

13. Стојановић, Наташа, *Наследно право*, Ниш 2011.
14. Визнер, Борис, *Грађанско право [у теорији и пракси]*, Службени лист, Београд 1962.
15. Zimmermann, Reinhard, "Testamentary Formalities in Germany", *Comparative Succession Law, Volume I, Testamentary Formalities* (eds. K.G.C. Reid, M.J. De Waal, R. Zimmermann), University Press, Oxford 2011.
16. Zoltan, Csehi, "The Law of Succession in Hungary", *The Law of succession: Testamentary Freedom, European Perspectives* (eds. Esther Arroyo and Miriam Anderson), Barcelona 2011.

Assistant professor Tamara Đurđić-Milošević, LL.D.

Faculty of Law, University of Kragujevac

Associate Professor Novak Krstić, LL.D.

Faculty of Law, University of Niš

SOME CONTENTIOUS ISSUES CONCERNING GIFT IN CONTEMPLATION OF DEATH

Summary

Gift in contemplation of death is a specific legal institute that has been in the focus of legal doctrine since its inception, primarily because of its complex legal nature. Its legal nature has been defined in various ways throughout legal history, from a lucrative and unilaterally revocable disposal in case of death, to a hybrid institution with a mixed legal nature between a legacy and a contract, to a kind of gift contract modality (*donatio post mortem*). Despite the long legal tradition and representation in practice, this institute is not legally regulated by positive regulations. Hence, the importance of his legal perception *de lege lata de lege ferenda*, with the aim to determine its place in the legal system of the RS. In this context, it is essential to focus on its legal nature, which further implies the issue of demarcation of legal business during life and the one in case of death, as one of the most important issues of contractual inheritance law.

Key words: *Legal business inter vivos; Legal business mortis causa; Donatio post mortem; Donatio mortis causa; Gift contract; Legacy.*